

This PDF you are browsing now is a digitized copy of rare books and manuscripts from the Jnanayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Center Library located in Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek, Maharashtra.

KKSU University (1997- Present) in Ramtek, Maharashtra is an institution dedicated to the advanced learning of Sanskrit. The University Collection is offered freely to the Community of Scholars with the intent to promote Sanskrit Learning.

Website
<https://kksu.co.in/>

Digitization was executed by NMM

<https://www.namami.gov.in/>

Sincerely,

Prof. Shrinivasa Varkhed
Hon'ble Vice-Chancellor

Dr. Deepak Kapade
Librarian

Digital Uploaded by eGangotri Digital Preservation Trust, New Delhi
<https://egangotri.wordpress.com/>

शिर्षक	ग्रंथकार	विषय	विस्तार (पूर्ण/ अपूर्ण)	टिकाकार	आकार	पृष्ठे	लिपी	सामग्री	Lines per page	Letters per line	Condition & age (शके/विक्रम संवत्)	Additional Particulars / Remark
श्रीमद्भार्यसंहिता तथा गिरिपथसं	श्रीगणेश	श्रीमद्भार्यसंहिता	पूर्ण	—	3 12	18	श्रीमद्भार्यसंहिता	कागड	16	48		

m - 3029

अथ श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायां गिरिराजखंडं प्रारभ्यते।

खण्डम् ३

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ श्रीसरस्वत्यैनमः ॥ ॥ बहुलाश्वउवाच ॥ ॥ कथंदधारभगवान्गिरिगोवर्द्धनंवरम् ॥ उच्छिर्लीधंय
 थाबालोहस्तैनेकनलीलया ॥ १ ॥ परिपूर्णतमस्यास्यश्रीकृष्णस्यमहात्मनः ॥ तदेवचरितादिव्यमद्भुतंमुनिसत्तम ॥ २ ॥ ॥ श्रीनार
 दउवाच ॥ ॥ वार्षिकंहिकरंराज्ञेयथाशक्रायवैतथा ॥ बलिंददुःप्रावृढंतेगोपाःसर्वेकृषीवलाः ॥ ३ ॥ महेन्द्रयागसंभारचयंदृष्ट्वैकदाह
 रिः ॥ नन्दंप्रच्छसदसिबल्लवानांचशृण्वताम् ॥ ४ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ शक्रस्यपूजनंह्येतत्किम्फलंचास्यविद्यते ॥ लौकिकं
 वावदन्त्येतदथवापारलौकिकम् ॥ ५ ॥ ॥ श्रीनन्दउवाच ॥ ॥ शक्रस्यपूजनंह्येतद्भुक्तिमुक्तिकरम्परम् ॥ एताद्विनानरो
 भूमौजायतेनसुखीकचित् ॥ ६ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ शक्रादयोदेवगणाश्चसर्वेभुंजन्तियेस्वर्गसुखंस्वकर्मभिः ॥ विशान्तितेमर्त्यं
 पदंशुभक्षयेतत्सेवनंविद्धिनमुक्तिकारणम् ॥ ७ ॥ भयंभवेद्वैपरमेष्ठिनोयतोवार्तातुकाकौकिलतत्कृतात्मनाम् ॥ तस्मात्परंकालमनं
 तमेवहिसदाबलिष्ठंसुबुधाविदुःपरे ॥ ८ ॥ ततस्तमाश्रित्यसुकर्मभिःपरंभजेद्धरियज्ञपतिंसुरेश्वरम् ॥ विसृज्यसर्वमनसाकृतेःफलंव्रजे
 त्परंमोक्षमसौनचान्यथा ॥ ९ ॥ गोविप्रसाध्वग्निसुराःश्रुतिस्तथाधर्मश्चयज्ञाधिपतेर्विभूतयः ॥ धिष्ण्येषुचैतेषुहरिंभजन्तियेसदात्विहा
 मुत्रसुखंव्रजन्ति ॥ १० ॥ समुत्थितोसौहरिवक्षसोगिरिगोवर्धनोनामगिरीन्द्रराजराट् ॥ समागतोह्यत्रपुलस्त्यतेजसायदर्शनाजन्मपुन
 र्नविद्यते ॥ ११ ॥ सम्पूज्यगोविप्रसुरान्महाद्रयेदातव्यमद्यैवपरंहुपायनम् ॥ एषप्रियोमेमखराजएवहिनचेद्यथेच्छास्तितथाकुरुव्रज ॥
 ॥ १२ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ तेषांमध्येथसन्नंदोगोपोवृद्धोऽतिनीतिवित् ॥ अतिप्रसन्नःश्रीकृष्णमाहनन्दस्यशृण्वतः ॥ १३ ॥
 ॥ सन्नन्दउवाच ॥ ॥ हेनन्दसूनोहेतातत्त्वंसाक्षाज्ज्ञानशेवधिः ॥ कर्तव्याकेनविधिनापूजाद्वेदतत्त्वतः ॥ १४ ॥ ॥ श्रीभगवानुवा
 च ॥ ॥ आलिप्यगोमयेनापिगिरिराजभुवंह्यधः ॥ धृत्वाथसर्वसम्भारंभक्तियुक्तोजितेन्द्रियः ॥ १५ ॥ सहस्रशीर्षामंत्रेणहृदेस्नानंच
 कारयेत् ॥ गङ्गाजलेनयमुनाजलेनापिद्विजैःसह ॥ १६ ॥ शुक्लगोदुग्धधाराभिस्ततःपंचामृतैर्गिरिम् ॥ स्नापयित्वागन्धपुष्पैः पुनः कृ
 ष्णाजलेनवै ॥ १७ ॥ वस्त्रादिव्यंचनैवेद्यमासनंसर्वतोधिकम् ॥ मालालंकारनिचयंदत्वादीपावलिम्परम् ॥ १८ ॥ ॥ ततःप्रदक्षिणांकु

गर्गसं०

॥ १ ॥

र्यान्नमस्कुर्यात्ततःपरम् ॥ कृतांजलिपुटोभूत्वात्विदमेवमुदीरयेत् ॥ १९ ॥ नमोवृन्दावनांकायतुभ्यंगोलोकमौलिने ॥ पूर्णब्रह्मातपत्रा
यनमोगोवर्द्धनायच ॥ २० ॥ पुष्पांजलिततःकुर्यान्नीराजनमतःपरम् ॥ घण्टाकांस्यमृद्रंगाद्यैर्वादित्रैर्मधुरस्वनैः ॥ २१ ॥ वेदाहमे
तमंत्रेणवर्षलजैःसमाचरेत् ॥ तत्समीपेचान्नकूटंकुर्याच्छ्रद्धासमन्वितः ॥ २२ ॥ कचोलानांचतुःषष्टिपंचपंकिसमन्वितम् ॥ तुलसीद
लमिश्रैश्चश्रीगंगायमुनाजलैः ॥ २३ ॥ षट्पंचाशत्तमैर्भोगैःकुर्यात्सेवांसमाहितः ॥ ततोऽग्नीन्ब्राह्मणान्पूज्यगाःसुरान्गन्धपुष्पकैः ॥
॥ २४ ॥ भोजयित्वाद्विजवरान्सौगंधैर्मिष्टभोजनैः ॥ अन्येभ्यश्चाश्वपाकेभ्योदद्याद्भोजनमुत्तमम् ॥ २५ ॥ गोपीगोपालवृन्दैश्चग
वांनृत्यंचकारयेत् ॥ मंगलैर्जयशब्दैश्चकुर्याद्गोवर्द्धनोत्सवम् ॥ २६ ॥ यत्रगोवर्द्धनाभावस्तत्रपूजाविधिंशृणु ॥ गोमयैर्गोवर्द्धनंकुर्यात्त
दाकारंपरोन्नतम् ॥ २७ ॥ पुष्पव्यूहैर्लताजालैरीषिकाभिःसमन्वितः ॥ पूजनीयःसदामर्त्यैर्गिरिर्गोवर्द्धनोभुवि ॥ २८ ॥ शिलासमा
नम्पुरटंक्षिप्त्वाद्रौतच्छिलानयेत् ॥ गृहीयाद्योविनास्वर्णसमहारौरवंव्रजेत् ॥ २९ ॥ शालग्रामस्यदेवस्यसेवनंकारयेत्सदा ॥ पातकं
नस्पृशेत्तवैपद्मपत्रंयथाजलम् ॥ ३० ॥ गिरिराजशिलासेवायःकरोतिद्विजोत्तमः ॥ सप्तद्वीपमहीतीर्थावगाहफलमेतिसः ॥ ३१ ॥ गि
रिराजमहापूजांवर्षेवर्षेकरोतियः ॥ इहसर्वसुखंभुक्त्वाऽमुत्रमोक्षंप्रयातिसः ॥ ३२ ॥ इतिश्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायां श्रीगिरिराजखण्डे
श्रीनारदबहुलाश्वसंवादे श्रीगिरिराजपूजाविधिवर्णनं नाम प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥
॥ श्रीनारदउवाच ॥ श्रुत्वावचोनन्दसुतस्यसाक्षाच्छ्रीनन्दसन्नन्दवराव्रजेशाः ॥ सुविस्मिताःपूर्वकृतंविहायप्रचक्रिरेश्रीगिरिराजपूजाम् ॥
॥ १ ॥ नीत्वाबलीन्मौथिलनन्दराजःसुतौसमानीयचरामकृष्णौ ॥ यशोदयाश्रीगिरिपूजनार्थंसमुत्सुकोगर्गयतःप्रसन्नः ॥ २ ॥ त्वरंसमा
रुह्यमहोन्नतंगजंविचित्रवर्णधृतहेमशृङ्खलम् ॥ गोवर्द्धनान्तंप्रययौगवांगणैःशरद्वनैःशक्रइवप्रियायुतः ॥ ३ ॥ नन्दोपनन्दावृषभानवश्चपुत्रै
श्चपौत्रैश्चसहांगनाभिः ॥ समाययुःश्रीगिरिराजपार्श्वसर्वसमानीयचयज्ञभारम् ॥ ४ ॥ सहस्रवालार्कपरिस्फुरद्द्युतिमारुह्यराधाशिविकां
सखीगणैः ॥ शचीवदिव्याम्बररत्नभूषणावभौचकोरीभ्रमरीसमाकुला ॥ ५ ॥ समागतेपार्श्वगतेस्वलंकृतेराजन्सखीकोटिसमावृतेपरे ॥

गि०सं० ३

अ० २

॥ १ ॥

सख्यौविभातेललिताविशाखेचन्द्राननेचालितचारुचामरे ॥ ६ ॥ एवंरमावैविरजाचमाधवीमायाचकृष्णानृपजन्हुनंदिनी ॥ द्वात्रिंशद
 षौचतथाहिषोडशसख्यश्चतासांकिलयूथआगताः ॥ ७ ॥ श्रीमैथिलानांकिलकोशलानांतथाश्रुतीनामृषिरूपकाणाम् ॥ तथात्वयो
 ध्यापुरवासिनीनांश्रीयज्ञसीतावनवासिनीनाम् ॥ ८ ॥ रमादिवैकुण्ठनिवासिनीनांतथोर्ध्ववैकुण्ठनिवासिनीनाम् ॥ महोज्ज्वलद्वीपनिवासि
 नीनांध्रवादिलोकाचलवासिनीनाम् ॥ ९ ॥ समुद्रजादिव्यगुणत्रयाणामदिव्यवैमानिकजौषधीनाम् ॥ जालंधरीणांचसमुद्रकन्याबर्हि
 ष्मतीजासुतलस्थितानाम् ॥ १० ॥ तथाप्सरःसर्वफणीन्द्रजानामासांचयूथाव्रजवासिनीनाम् ॥ समाययुःश्रीगिरिराजपार्श्वस्वलंकृताः
 पाणिबलिप्रदीपाः ॥ ११ ॥ गोपाश्चवृद्धाःशिशवोयुवानःपीताम्बरोष्णीषकबर्हमंडिताः ॥ श्रीहारगुंजावनमालिकाभीरेजुःसमेतानवय
 ष्टिवेणुभिः ॥ १२ ॥ श्रुत्वोत्सवंशैलवरस्यसम्मुखाद्गंगाधरोबद्धकपर्दमंडलः ॥ कपालभिन्नास्थिजभस्मरूपितःसर्पालिमालावलयेर्वि
 भूषितः ॥ १३ ॥ धत्तूरभृंगाविषपानविह्वलोहिमाद्रिपुत्रीसहितोगणावृतः ॥ आरुह्यनन्दीश्वरमादिवाहनंसमाययौश्रीगिरिराजमण्डल
 म् ॥ १४ ॥ राजर्षिविप्रर्षिसुरर्षयश्चसिद्धेशयोगेश्वरहंसमुख्याः ॥ आजगुराराद्विरिदर्शनार्थसहस्रशोविप्रगणाःसमेताः ॥ १५ ॥ गो
 वर्द्धनोरत्नशिलामयोभूत्सुवर्णशृंगैःपरितःस्फुरद्भिः ॥ मत्तालिभिर्निर्झरसुन्दरीभिर्दरीभिरुच्चांगकरीवराजन् ॥ १६ ॥ तदैवशैलाःकि
 लमूर्तिमन्तःसोपायनामेरुहिमाचलाद्याः ॥ नेमुर्गिरिमंगलपाणयस्तंगोवर्द्धनंरूपधरंगिरीन्द्राः ॥ १७ ॥ द्विजैश्चगोवर्द्धनदेवपूजनंकृत्वाऽ
 च्युतोक्तंद्विजवाह्निगोधनम् ॥ सम्पूज्यधृत्वासुधनंमहाधनंबलिददौश्रीगिरयेब्रजेश्वरः ॥ १८ ॥ नन्दोपनन्दैर्वृषभानुभिश्चगोपीगणैर्गो
 पगणैःप्रहर्षितैः ॥ गायद्भिरानर्तनवाद्यतत्परैश्चकारकृष्णोद्विवरप्रदक्षिणाम् ॥ १९ ॥ देवेषुवर्षत्सुचपुष्पवर्षजनेषुवर्षत्सुचलाजसंवम् ॥
 रेजेमहाराजइवाध्वरेजपैर्गोवर्धनोनामगिरीन्द्रराजराट् ॥ २० ॥ कृष्णोपिसाक्षाद्वज्रशैलमध्याद्धृत्वातिदीर्घकिलचान्यरूपम् ॥ शैलोस्मि
 लोकानितिभाषयन्सन्जघाससर्वकृतमन्नकूटम् ॥ २१ ॥ गोपालगोपीगणवृन्दमुख्याऊचुःस्वयंवीक्ष्यगिरेःप्रभावम् ॥ दातुंवरंतत्रसमुद्य
 तंतंसुविस्मताहर्षितमानसास्ते ॥ २२ ॥ ज्ञातोसिगोपैर्गिरिराजदेवःप्रदर्शितोनन्दसुतेनसाक्षात् ॥ नोगोधनंवाकिलबन्धुवर्गोवृद्धिसमा

गर्गसं०

॥ २ ॥

यातुदिनेनिनेकौ ॥ २३ ॥ तथास्तुचोक्तागिरिराजराजोगोवर्द्धनोदिव्यवपुर्दधानः ॥ किरीटकेयूरमनोहरांगःक्षणेनतत्रान्तरधीयता
रात् ॥ २४ ॥ नन्दोपनन्दावृषभानवश्वबलःसुचन्द्रोवृषभानुराजः ॥ श्रीनन्दराजश्चहरिश्चगोपागोप्यश्चसर्वानिजगोधनैश्च ॥ २५ ॥ द्वि
जाश्चयोगेश्वरसिद्धसंघाःशिवादयश्चान्यजनाश्चसर्वे ॥ नत्वाथसम्पूज्यागिरिप्रसन्नाःस्वंस्वंगृहंजग्मुरनिच्छयाच ॥ २६ ॥ श्रीकृष्णचन्द्र
स्यपरंचरित्रंगिरीन्द्रराजस्यमहोत्सवंच ॥ मयातवाग्रेकथितंविचित्रंनृणांमहापापहरम्पवित्रम् ॥ २७ ॥ ॥ इति श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायां
श्रीगिरिराजखण्डे श्रीनारदबहुलाश्वसंवादे गिरिराजमहोत्सववर्णनं नाम द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥ ॥ ६४ ॥ ॥ ६४ ॥
॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ अथमन्मुखतःश्रुत्वास्वात्मयागस्यनाशनम् ॥ गोवर्द्धनोत्सवंजातंकोपंचक्रेपुरन्दरः ॥ १ ॥ सांवर्तकं नामग
णंप्रलयेमुक्तबंधनम् ॥ इन्द्रोव्रजविनाशायप्रेषयामाससत्वरम् ॥ २ ॥ अथमेघगणाःक्रुद्धाध्वनंतश्चित्रवर्णिनः ॥ कृष्णाभाःपीतभाःके
चित्केचिच्चहरितप्रभाः ॥ ३ ॥ इन्द्रगोपनिभाःकेचित्केचित्कर्पूरवत्प्रभाः ॥ नानाविधाश्चयेमेघानीलपंकजसुप्रभाः ॥ ४ ॥ हस्ति
तुल्यान्वारिबिन्दून्ववृषुस्तेमदोद्धताः ॥ हस्तिशुंडासमाभिश्चधाराभिश्चंचलाश्चये ॥ ५ ॥ निपेतुःकोटिशश्चाद्रिकूटतुल्योपलाभृश
म् ॥ वाताववुःप्रचण्डाश्चक्षेपयंतस्तस्मिन्गृहान् ॥ ६ ॥ प्रचण्डवज्रपातानांमेघानामंतकारिणाम् ॥ महाशब्दोभवद्भूमौमैथिलेन्द्रभयंक
रः ॥ ७ ॥ ननादतेनब्रह्मांडं सप्तलोकैर्विलैःसह ॥ विचेलुर्दिग्गजास्ताराह्योजद्भूखण्डमण्डलम् ॥ ८ ॥ भयभीतागोपमुख्याःसकुटुंबा
जिगीषवः ॥ शिशून्स्वान्स्वान्पुरस्कृत्यनन्दमन्दिरमाययुः ॥ ९ ॥ ॥ श्रीनन्दनन्दनंनत्वासबलम्परमेश्वरम् ॥ ऊचुर्व्रजौकसःसर्वेभ
यार्ताःशरणंगताः ॥ १० ॥ ॥ गोपाऊचुः ॥ ॥ रामराममहाबाहोकृष्णकृष्णव्रजेश्वर ॥ पाहिपाहिमहाकष्टादिन्द्रदत्तान्निजाञ्जना
न् ॥ ११ ॥ हित्वेन्द्रयागंत्वद्वाक्यात्कृतोगोवर्द्धनोत्सवः ॥ अद्यशक्रेप्रकुपितेकर्तव्यंकिंवदाशुनः ॥ १२ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥
॥ व्याकुलंगोकुलंवीक्ष्यगोपीगोपालसंकुलम् ॥ सवत्सकंगोकुलंचगोपानाहनिराकुलः ॥ १३ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ मामै
ष्टयाताद्रितटंसर्वैःपरिकरैःसह ॥ वःपूजाप्रहृतायेनसरक्षांसंविधास्याति ॥ १४ ॥ ॥ नारदउवाच ॥ ॥ इत्युक्त्वास्वजनैःसार्द्धमे

गि०खं० ३

अ० ३

॥ २ ॥

त्यगोवर्धनंहरिः ॥ समुत्पाद्यदधारार्द्रिहस्तेनैकेनलीलया ॥ १५ ॥ यथोच्छिर्लीधंशिशुरश्रमोगजःस्वपुष्करेणैवचपुष्करंगिरिम् ॥
 धृत्वाबभौश्रीव्रजराजनन्दनःकृपाकरोसौकरुणामयःप्रभुः ॥ १६ ॥ अथाहगोपान्विशताद्रिगर्तहेतातमातर्व्रजबल्लभेशः ॥ सोपस्कुरैः
 सर्वधनैश्चगोभिरत्रैवशक्रस्यभयंनकिंचित् ॥ १७ ॥ इत्थंहरैर्वचःश्रुत्वागोपागोधनसंयुताः ॥ सकुटुंबोपस्कुरैश्चविविशुःश्रीगिरेस्तलम् ॥
 ॥ १८ ॥ वयस्याबालकाःसर्वेकृष्णोक्ताःसबलानृप ॥ स्वान्स्वांश्चलगुडानद्रेवष्टंभान्प्रचक्रिरे ॥ १९ ॥ जलौघमागतंवीक्ष्यभगवांस्त
 द्विरेरधः ॥ सुदर्शनंतथाशेषंमनसाज्ञांचकारह ॥ २० ॥ कोटिसूर्यप्रभंचाद्रेरूर्ध्वचक्रंसुदर्शनम् ॥ धारासंपातमपिबदगस्त्यइवमैथि
 ल ॥ २१ ॥ अधोधस्तंगिरिशेषःकुण्डलीभूतआस्थितः ॥ रुरोधतज्जलंदीर्वयथावेलामहोदधिम् ॥ २२ ॥ सप्ताहंसुस्थिरस्तस्थौ
 गोवर्द्धनधरोहरिः ॥ पश्यंतःश्रीकृष्णचंद्रंचकोराइवतेस्थिताः ॥ २३ ॥ मत्तमैरावतंनागंसमारुह्यपुरन्दरः ॥ ससैन्यःक्रोधसंयुक्तोव्रजम
 ण्डलमाययौ ॥ २४ ॥ दूराच्चिक्षेपवज्रंस्वंनंदगोष्ठजिघांसया ॥ स्तंभयामासशक्रस्यसवज्रंमाधवोभुजम् ॥ २५ ॥ भयभीतस्तदाशक्रः
 सांवर्तकगणैःसह ॥ दुद्रावसहसादेवैर्यथेभःसिंहताडितः ॥ २६ ॥ तदैवाकोदयोजातोगतामेवाइतस्ततः ॥ वाताउपरताःसद्योनद्यःस्वलप
 जलानृप ॥ २७ ॥ विपंकंभूतलंजातंनिर्मलंखंबभूवह ॥ चतुष्पदाःपक्षिणश्चसुखमापुस्ततस्ततः ॥ २८ ॥ हरिणोक्तास्तदागोपानिर्ययु
 गिरिगर्ततः ॥ स्वंस्वंधनंगोधनंचसमादायशनैःशनैः ॥ २९ ॥ निर्यातेतिवयस्यांश्चप्राहगोवर्द्धनोद्धरः ॥ तेतमाहुश्चनिर्गच्छधारया
 मोद्रिमोजसा ॥ ३० ॥ इतिवादपरान्गोपान्गोवर्द्धनधरोहरिः ॥ तदूर्ध्वचगिरेर्भारंप्रादात्तेभ्योमहामनाः ॥ ३१ ॥ पतितास्तेनभारेण
 गोपबालाश्चनिर्बलाः ॥ ३२ ॥ करेणतान्समुत्थाप्यस्वस्थानेपूर्ववद्गिरिम् ॥ सर्वेषांपश्यतांकृष्णःस्थापयामासलीलया ॥ ३३ ॥ त
 दैवगोपीगणगोपमुख्याःसम्पूज्यकृष्णंनृपनन्दसूनुम् ॥ गन्धाक्षताद्यैर्दधिदुग्धभोगैर्ज्ञात्वापरंनेमुरतीवसर्वे ॥ ३४ ॥ नन्दोयशोदानृप
 रोहिणीचबलश्चसन्नन्दमुखाश्चवृद्धाः ॥ आलिंग्यकृष्णंप्रददुर्धनानिशुभाशिषःसंयुयुजुर्घृणार्ताः ॥ ३५ ॥ संश्लाघ्यतंगायनवाद्यतत्परा
 नृत्यन्तआरानृपनन्दनन्दनम् ॥ आजगुरेवस्वगृहान्ब्रजौकसोहरिपुरस्कृत्यमनोरथंगताः ॥ ३६ ॥ तदैवदेवाववृषुःप्रहर्षिताःपुष्पैः

गर्गसं०

॥ ३ ॥

शुभैः सुन्दरनन्दनोद्भवैः ॥ जगुर्यशः श्रीगिरिसजधारिणोगन्धर्वमुख्यादिविसिद्धसंवाः ॥ ३७ ॥ ॥ इति श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायां श्रीगिरि
राजखण्डे श्रीनारदबहुलाश्वसंवादे गोवर्द्धनोद्धरणं नाम तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥
॥ श्रीनारद उवाच ॥ ॥ अथ देवगणैः सार्द्धं शक्रस्तत्र समागतः ॥ गतमानो गिरौ कृष्णं रहसिप्रणनामह ॥ १ ॥ ॥ इन्द्र उवाच ॥
त्वं देवदेवः परमेश्वरः प्रभुः पूर्णः पुराणः पुरुषोत्तमोत्तमः ॥ परात्परस्त्वं प्रकृतेः परो हरिर्मापाहि पाहि द्युपते जगत्पते ॥ २ ॥ दशावतारो भगवां
स्त्वमेव रिरक्षया धर्मगवां श्रुतेश्च ॥ अद्यैव जातः परिपूर्णदेवः कंसादिदैत्येन्द्रविनाशनाय ॥ ३ ॥ त्वन्मायया मोहितचित्तवृत्तिमदोद्धतं हे
लनभाजनं माम् ॥ पितेव पुत्रं द्युपते क्षमस्व प्रसीद देवेश जगन्निवास ॥ ४ ॥ ॐ नमो गोवर्द्धनोद्धरणाय गोविन्दाय गोकुलनिवासाय गोपालप
तये गोपीजनभर्त्रे गिरिजोद्धर्त्रे करुणानिधये जगद्विधये जगन्मंगलाय जगन्निवासाय जगन्मोहनाय कोटिमन्मथमन्मथाय वृषभानुसुतावराय
श्रीनन्दराजकुलप्रदीपाय श्रीकृष्णाय परिपूर्णतमाय तुभ्यमसंख्यब्रह्माण्डपतये गोलोकधामधिपणाधिपतये स्वयम्भुवते सबलाय नमस्ते नम
स्ते ॥ ५ ॥ श्रीनारद उ० ॥ इति शक्रकृतं स्तोत्रं प्रातरुत्थाय यः पठेत् ॥ सर्वसिद्धिर्भवेत्तस्य संकटान्न भयम्भवेत् ॥ ६ ॥ इति स्तुत्वा
हरिं देवं सर्वैर्देवगणैः सह ॥ कृतांजलिपूटो भूत्वा प्रणनाम पुरन्दरः ॥ ७ ॥ अथ गोवर्द्धने रम्ये सुरभिर्गौः समुद्रजा ॥ स्नापयामास गोपेशं
दुग्धधाराभिरात्मनः ॥ ८ ॥ शुण्डादण्डैश्चतुर्भिश्च द्युगङ्गाजलपूरितैः ॥ श्रीकृष्णं स्नापयामास मत्तप्रेरावतोगजः ॥ ९ ॥ ऋषिभिः
श्रुतिभिः सर्वैर्देवगन्धर्वकिन्नराः ॥ तुष्टुवुस्ते हरिराज नृहर्षिताः पुष्पवर्षिणः ॥ १० ॥ कृष्णाभिषेके संजाते गिरिर्गोवर्द्धनो महान् ॥ द्रवी
भूतो वहद्राज नृहर्षानन्दादितस्ततः ॥ ११ ॥ प्रसन्नो भगवांस्तस्मिन्कृतवान् हस्तपंकजम् ॥ तद्धस्तचिह्नमद्यापि दृश्यते तद्विरौ नृप ॥
॥ १२ ॥ तत्तीर्थं च परम्भूतं नराणां पापनाशनम् ॥ तदेव पादचिह्नं स्यात्तत्तीर्थं विद्धि मैथिल ॥ १३ ॥ एतावत्तस्य तत्रैव पादचिह्नं बभूव ह ॥
सुरभेः पादचिह्नानि बभूवुस्तत्र मैथिल ॥ १४ ॥ द्युगङ्गाजलपातेन कृष्णस्नानेन मैथिल ॥ तत्रैव मानसी गङ्गा गिरौ जाताऽघनाशिनी ॥ १५ ॥
सुरभेर्दुग्धधाराभिर्गोविन्दस्नानतो नृप ॥ जातो गोविन्दकुण्डो द्रौमहापापहरः परः ॥ १६ ॥ कदाचित् तस्मिन्दुग्धस्य स्वादुत्वं प्रतिपद्यते ॥

गि० खं० ३

अ० ४

॥ ३ ॥

तत्रस्नात्वानरःसाक्षाद्भोविन्दपदमाप्नुयात् ॥ १७ ॥ प्रदक्षिणीकृत्यहरिम्प्रणम्यवैदत्वाबलींस्तत्रपुरन्दरादयः ॥ जयध्वनिंकृत्यसुपुष्पवर्षिणो
 ययुःसुराःसौख्ययुतास्त्रिविष्टपम् ॥ १८ ॥ कृष्णाभिषेकस्यकथांशृणोतियोदशाश्वमेधावभृथाधिकंफलम् ॥ प्राप्नोतिराजेन्द्रसएवभूयसः
 परम्पदंयातिपरस्यवेधसः ॥ १९ ॥ इतिश्रीमद्गर्गाचार्यसं०श्रीगिरिराजखण्डेशीना०बहुलाश्वसं०श्रीकृष्णाभिषेकोनामचतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥
 ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ एकदासर्वगोपालागोप्योनन्दसुतस्यतत् ॥ अद्भुतंचरितंहृद्वानन्दमाहुर्यशोदयम् ॥ १ ॥ ॥ गोपाञ्जुः ॥
 ॥ हेगोपराजत्वदंशेकोपेजतो नचाद्रिधृक् ॥ नक्षमस्त्वंशिलांधर्तुसप्ताहंहेयशोमति ॥ २ ॥ कसप्तहायनोबालःकाद्रिराजस्यधारणम् ॥
 तेननोजायतेशंकातवपुत्रेमहाबले ॥ ३ ॥ अयंविभ्रद्विरिवरंकमलंगजराडिव ॥ उच्छिलींघ्रंयथाबालोहस्तेनैकेनलीलया ॥ ४ ॥ गौ
 रवर्णायशोदेत्वंनन्दत्वंगौरवर्णधृक् ॥ अयंजातःकृष्णवर्णएतत्कुलविलक्षणम् ॥ ५ ॥ यद्वास्तुक्षत्रियाणांतुबालएतादृशोयथा ॥ बलभ
 द्रेनदोषःस्याच्चन्द्रवंशसमुद्भवे ॥ ६ ॥ ज्ञातेस्त्यागंकरिष्यामोयदिसत्यंनभाषसे ॥ गोपेषुचास्यवोत्पत्तिवदचेन्नकलिर्भवेत् ॥ ७ ॥
 ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ श्रुत्वागोपालवचनंयशोदाभयविह्वला ॥ नन्दराजस्तदाप्राहगोपान्क्रोधप्रपूरितान् ॥ ८ ॥ ॥ श्रीनन्द
 उवाच ॥ ॥ गर्गस्यवाक्यंहेगोपावदिष्यामिसमाहितः ॥ येनगोपगणायूयंभवताशुगतव्यथाः ॥ ९ ॥ ककारःकमलाकान्तऋका
 रोरामइत्यपि ॥ षकारःषड्गुणपतिःश्वेतद्वीपनिवासकृत् ॥ १० ॥ णकारोनारसिंहोयमकारोह्यक्षरोग्निभुक् ॥ विसर्गश्चतथाह्येतौनर
 नारायणावृषी ॥ ११ ॥ सम्प्रलीनाश्वषट्पूर्णायस्मिच्छब्देमहात्मनि ॥ परिपूर्णतमेसाक्षात्तेनकृष्णःप्रकीर्तितः ॥ १२ ॥ शुक्लो
 रक्तस्तथापीतोवर्णोस्यानुयुगंधृतः ॥ द्वापरान्तेकलेरादौबालोयंकृष्णतांगतः ॥ १३ ॥ तस्मात्कृष्णइतिख्यातोनाम्नायंनन्दनन्दनः ॥
 वसवश्चेन्द्रियाणीतितद्देवाश्चित्तएवहि ॥ १४ ॥ तस्मिन्यश्चेष्टतेसोपिवासुदेवइतिस्मृतः ॥ १५ ॥ वृषभानुसुताराधायाजाताकीर्तिमं
 दिरे ॥ तस्याःपतिरयंसाक्षात्तेनराधापतिःस्मृतः ॥ १६ ॥ परिपूर्णतमःसाक्षाच्छ्रीकृष्णोभगवान्स्वयम् ॥ असंख्यब्रह्मांडपतिर्गो
 लोकेधाम्निराजते ॥ १७ ॥ सोऽयंतवशिशुर्जातोभारावतरणायच ॥ कंसादीनांवधार्थायभक्तानांपालनायच ॥ १८ ॥ अनंतान्य

गर्गसं०
॥ ४ ॥

स्यनामानिवेदगुह्यानिभारत ॥ लीलाभिश्चभविष्यन्तितत्कर्मसुनविस्मयः ॥ १९ ॥ इतिश्रुत्वात्मजेगोपाःसन्देहंनकरोम्यहम् ॥ वेद
वाक्यंब्रह्मवचःप्रमाणंहिमहीतले ॥ २० ॥ ॥ गोपाञ्जुः ॥ ॥ यद्यागतस्तवगृहेगर्गाचार्य्योमहामुनिः ॥ तत्क्षणेनामकरणेनाहूता
ज्ञातयस्त्वया ॥ २१ ॥ स्वगृहेनामकरणंभवताचकृतंशिशोः ॥ तवचैतादृशीरीतिगुप्तंसर्वगृहेपियत् ॥ २२ ॥ ॥ श्रीनारदउवा
च ॥ ॥ एवंवदन्तस्तेगोपानिर्गतानन्दमन्दिरात् ॥ वृषभानुपुरंजमुःक्रोधपूरितविग्रहाः ॥ २३ ॥ वृषभानुवरंसाक्षान्नन्दराजसहाय
कम् ॥ प्राहुर्गोपगणाःसर्वेज्ञातेर्मदसमन्विताः ॥ २४ ॥ ॥ गोपाञ्जुः ॥ ॥ वृषभानुवरस्त्वंवैज्ञातिमुख्योमहामनाः ॥ नन्दरा
जंत्यजज्ञातेर्हेगोपेश्वरभूपते ॥ २५ ॥ ॥ वृषभानुवरउवाच ॥ ॥ कोदोषोनन्दराजस्यज्ञातेस्तंसंत्यजाम्यहम् ॥ गोपेष्टोज्ञाति
मुकुटोनन्दराजोममप्रियः ॥ २६ ॥ ॥ गोपाञ्जुः ॥ ॥ नचेत्यजसितंराजंस्त्यजामस्त्वांजौकसः ॥ त्वद्गृहेवर्द्धिताकन्योद्वाहयो
ग्यामहामते ॥ २७ ॥ भवताज्ञातिमुख्येनसंपदुन्मदशालिना ॥ नदत्तावरमुख्यायकलुषंतवविद्यते ॥ २८ ॥ अद्यत्वंज्ञातिसंभ्रष्टं
थङ्मन्यामहेनृप ॥ नचेच्छीघ्रंनन्दराजंत्यजत्यजमहामते ॥ २९ ॥ ॥ वृषभानुवरउवाच ॥ ॥ गर्गस्यवाक्यंहेगोपावदिष्यामिसमा
हितः ॥ येनगोपगणायूयंभवताशुगतव्यथाः ॥ ३० ॥ असंख्यब्रह्माण्डपतिर्गोलोकेशःपरात्परः ॥ तस्मात्परोवरोनास्तिजातो नन्दगृ
हेशिशुः ॥ ३१ ॥ भुवोभारावतारायकंसादीनांवधायच ॥ ब्रह्मणाप्रार्थितःकृष्णोबभूवजगतीतले ॥ ३२ ॥ श्रीकृष्णपट्टराज्ञीयागोलोकेरा
धिकाभिधा ॥ त्वद्गृहेसापिसंजातात्वंनजानासिताम्पराम् ॥ ३३ ॥ अहंनकारयिष्यामिविवाहमनयोर्नृप ॥ तयोर्विवाहोभविताभाण्डीरेय
मुनातटे ॥ ३४ ॥ वृन्दावनसमीपेचनिर्जनेसुन्दरेस्थले ॥ परमेष्ठीसमागत्यविवाहंकारयिष्यति ॥ ३५ ॥ तस्माद्राधांगोपवरविद्धचर्द्धागीपर
स्यच ॥ लोकचूडामणेःसाक्षाद्राज्ञीगोलोकमन्दिरे ॥ ३६ ॥ यूयंसर्वेपिगोपालागोलोकादागताभुवि ॥ तथागोपीगणागावोगोकुलेराधिका
क्षया ॥ ३७ ॥ एवमुक्त्वागतेसाक्षाद्गर्गाचार्य्यमहामुनौ ॥ तद्दिनादथराधायांसन्देहंनकरोम्यहम् ॥ ३८ ॥ वेदवाक्यंब्रह्मवचःप्रमाणंहिमहीतले ॥
इतिवःकथितंगोपाःकिम्भूयःश्रोतुमिच्छथ ॥ ३९ ॥ इतिश्रीमद्गर्गाचार्यसं०श्रीगि०नारदबहुलाश्वसंवादेगोपविवादोनामपंचमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

गि०खं० ३
अ० ५

॥ ४ ॥

॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ वृषभानुवरस्येदंवचःश्रुत्वाव्रजौकसः ॥ ऊचुःपुनःशान्तिगताविस्मितामुक्तसंशयाः ॥ १ ॥ ॥ गोपाऊ
 चुः ॥ समीचीनंवचोराजनुराधेयंतुहरिप्रिया ॥ तत्प्रभावेणतेदीर्घवैभवंदृश्यतेभुवि ॥ २ ॥ सहस्रशोगजामत्ताःकोटिशोश्वाश्चंच
 लाः ॥ रथाश्चदेवधिष्ण्याभाःशिविकाःकोटिशःशुभाः ॥ ३ ॥ कोटिशःकोटिशोगावोहेमरत्नमनोहराः ॥ मन्दिराणिविचित्राणिरत्ना
 निविविधानिच ॥ ४ ॥ सर्वसौख्यंभोजनाढ्यंदृश्यतेसांप्रतंतव ॥ कंसोपिधर्षितोजातोदृष्टातेबलमद्भुतम् ॥ ५ ॥ कान्यकुब्जपतेः
 साक्षाद्भलंदननृपस्यच ॥ जामातात्वंमहावीरकुबेरइवकोशवान् ॥ ६ ॥ त्वत्समंवैभवंनास्तिनन्दराजगृहेकचित् ॥ कृषीवलोनन्द
 राजोगोपतिर्दीनमानसः ॥ ७ ॥ यदिनन्दसुतःसाक्षात्परिपूर्णतमोहरिः ॥ सर्वेषाम्पश्यतांनस्तत्परीक्षांकारयप्रभो ॥ ८ ॥ ॥ श्री
 नारदउवाच ॥ ॥ तेषांवाक्यंततःश्रुत्वावृषभानुवरोमहान् ॥ चकारनन्दराजस्यवैभवस्यपरीक्षणम् ॥ ९ ॥ कोटिदामानिमुक्तानां
 स्थूलानामैथिलेश्वर ॥ एकैकायेषुमुक्ताश्चकोटिमौल्याःस्फुरत्प्रभाः ॥ १० ॥ निधायतानिपात्रेषुवृणानैःकुशलैर्जनैः ॥ प्रेषयामा
 सनन्दायसर्वेषांपश्यतांनृप ॥ ११ ॥ नन्दराजसभांगत्वावृणानाःकुशलाभृशम् ॥ निधायदामपात्राणिनन्दमाहुःप्रणम्यतम् ॥ १२ ॥
 ॥ वृणानाऊचुः ॥ ॥ विवाहयोग्यांनवकंजनेत्रांकोटीन्दुबिम्बद्युतिमादधानाम् ॥ विज्ञायराधांवृषभानुमुख्यश्चक्रेविचारंसुवरंविचि
 न्वन् ॥ १३ ॥ तवांगजंदिव्यमनंगमोहनंगोवर्द्धनोद्धारणदोःसमुद्भवम् ॥ संवीक्ष्यचास्मान्वृषभानुवंदितःसंप्रेषयामासविशाम्पतेप्रभो ॥
 ॥ १४ ॥ वरस्यचांकेभरणायपूर्वमुक्ताफलानांनिचयंगृहाण ॥ इतश्चकन्यार्थमलंप्रदेहिसैषाहिचास्मत्कुलजाप्रसिद्धिः ॥ १५ ॥ ॥ श्री
 नारदउवाच ॥ ॥ दृष्ट्वाद्व्यम्परंनंदोविस्मितोपिविचारयन् ॥ प्रष्टुंयशोदांतत्तुल्यंनीत्वाचान्तःपुरंययौ ॥ १६ ॥ चिरंदध्यौतदा
 नन्दोयशोदाचयशस्विनी ॥ एतन्मुक्तासमानंतुद्रव्यंनास्तिगृहेमम ॥ १७ ॥ लोकैलजागताःसर्वाहासःस्याच्चेद्धनोद्धृते ॥ किंकर्त
 व्यंतत्प्रतियच्छ्रीकृष्णोद्वाहकर्मणि ॥ १८ ॥ ततोयोग्यंतद्ग्रहणंपश्चात्कार्यधनागते ॥ एवंचिन्तयतस्तस्यनन्दस्यैवयशोदया ॥ १९ ॥
 अलक्ष्यआगतस्तत्रभगवान्वृजिनार्दनः ॥ नीत्वादामशतंतेषुवहिक्षेत्रेषुसर्वतः ॥ २० ॥ मुक्ताफलानिचैकैकम्प्राक्षिपत्स्वकरेणवै ॥ य

गर्गसं०

॥ ५ ॥

थाबीजानिचात्रानांस्वक्षेत्रेषुकृषीवलः ॥ २१ ॥ अथनन्दोपिगणयन्गुलिकानिचयम्पुनः ॥ शतंन्यूनंचतद्वृद्धासंदेहंसजगामह ॥ २२ ॥
॥ श्रीनन्दउवाच ॥ ॥ नास्तिपूर्वयत्समानंतत्रापिन्यूनतांगतम् ॥ अहोकलंकोभविताज्ञातिषुस्वेषुसर्वतः ॥ २३ ॥ अथवाक्री
डनार्थहिकृष्णोयदिगृहीतवान् ॥ बलदेवोथवाबालस्तौपृच्छेदीनमानसः ॥ २४ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ इत्थंविचार्यन
न्दोपिकृष्णम्प्रच्छसादरम् ॥ प्रहसन्भगवान्नन्दंप्राहगोवर्द्धनोद्धरः ॥ २५ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ कृषीवलावयंगोपाः
सर्वबीजप्ररोहकाः ॥ क्षेत्रमुक्ताप्रबीजानिविकीर्णीकृतवानहम् ॥ २६ ॥ ॥ नारदउवाच ॥ ॥ श्रुत्वाथस्वात्मजेनोक्तंतनिर्भर्त्स्य
ब्रजेश्वरः ॥ तानिनेतुंतत्सहितस्तत्क्षेत्राणिजगामह ॥ २७ ॥ तत्रमुक्ताफलानांतुशाखिनःशतशःशुभाः ॥ दृश्यंतेदीर्घवपुषोहरित्प
ल्लवशोभिताः ॥ २८ ॥ मुक्तानांस्तवकानांतुकोटिशःकोटिशोनृप ॥ संघाविलंबितारेजुज्योतींषीवनभःस्थले ॥ २९ ॥ तदातिह
र्षितोनन्दोज्ञात्वाकृष्णम्परेश्वरम् ॥ मुक्ताफलानिदिव्यानिपूर्वस्थूलसमानिच ॥ ३० ॥ तेषांतुकोटिभाराणिनिधायशकटेषुच ॥
ददौतेभ्योवृणानेभ्योनन्दराजोब्रजेश्वरः ॥ ३१ ॥ तेगृहीत्वाथतत्सर्ववृषभानुवरंगताः ॥ सर्वेषांशृण्वतांनन्दवैभवंप्रजगुर्नृप ॥ ३२ ॥
तदातिविस्मिताःसर्वेज्ञात्वानन्दसुतंहरिम् ॥ वृषभानुवरनेमुर्निःसन्देहाब्रजौकसः ॥ ३३ ॥ राधाहरेःप्रियाज्ञाताराधायाश्चप्रियोहरिः ॥ ज्ञातो
ब्रजजनैःसर्वैस्तद्दिनान्मैथिलेश्वर ॥ ३४ ॥ मुक्ताक्षेपःकृतोयत्रहरिणानन्दसूनुना ॥ मुक्तासरोवरस्तत्रजातोमैथिलतीर्थराट् ॥ ३५ ॥
एकमुक्ताफलस्यापिदानंतत्रकरोतियः ॥ लक्षमुक्तादानफलंसमाप्नोतिनसंशयः ॥ ३६ ॥ एवंप्रत्येकथितोराजन्गिरिराजमहोत्सवः ॥ भुक्तिमु
क्तिप्रदोनृणांकिम्भूयःश्रोतुमिच्छसि ॥ ३७ ॥ इति श्रीमद्गर्गाचार्यसं० श्रीगि० श्रीनारदबहुलाश्वसंवादेहरिपरीक्षणं नाम षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥
॥ बहुलाश्वउवाच ॥ ॥ कतिमुख्यानितीर्थानिगिरिराजेमहात्मनि ॥ एतद्ब्रह्ममहायोगिन्साक्षात्त्वंदिव्यदर्शनः ॥ १ ॥ श्रीनारदउ
वाच ॥ ॥ राजन्गोवर्द्धनःसर्वःसर्वतीर्थवरःस्मृतः ॥ वृन्दावनंचगोलोकमुकुटोद्रिप्रपूजितः ॥ २ ॥ गोपगोपीगवांरक्षाप्रदःकृष्णप्रियोम
हान् ॥ पूर्णब्रह्मातपत्रयस्तस्मात्तीर्थवरस्तुकः ॥ ३ ॥ इन्द्रयागंविनिर्भर्त्स्यसर्वैर्निजजनैःसह ॥ यत्पूजनंसमारेभेभगवान्भुवनेश्वरः ॥ ४ ॥

गि०खं० ३

अ० ७

॥ ५ ॥

परिपूर्णतमः साक्षाच्छ्रीकृष्णो भगवान्स्वयम् ॥ असंख्यब्रह्माण्डपतिर्गोलोकेशः परात्परः ॥ ६ ॥ यस्मिन्स्थितः सदा क्रीडामर्भ-
 कैः सह मैथिल ॥ करोति तस्य माहात्म्यं वक्तुं नालं चतुर्मुखः ॥ ६ ॥ यत्र वैमानसी गंगामहापापौघनाशिनी ॥ गोविन्दकुण्डं विशदं शुभं चन्द्र-
 सरोवरम् ॥ ७ ॥ राधाकुण्डः कृष्णकुण्डो ललिताकुण्ड एव च ॥ गोपालकुण्डस्तत्रैव कुसुमाकर एव च ॥ ८ ॥ श्रीकृष्णमौलिसंस्पर्शान्मौलिचिह्ना-
 शिलाऽभवत् ॥ तस्यादर्शनमात्रेण देवमौलिर्भवेज्जनः ॥ ९ ॥ यस्यां शिलायां कृष्णेन चित्राणि लिखितानि च ॥ अद्यापि चित्रिता पुण्यानाम्ना चित्र-
 शिलागिरौ ॥ १० ॥ यां शिलामर्भकैः कृष्णो वादयन् क्रीडने रतः ॥ वादनी सा शिला जाता महापापौघनाशिनी ॥ ११ ॥ यत्र श्रीकृष्णच-
 न्द्रेण गोपालैः सह मैथिल ॥ कृतावैकन्दुकक्रीडा तत्क्षेत्रं कन्दुकं स्मृतम् ॥ १२ ॥ दृष्ट्वा शक्रपदं याति न त्वा ब्रह्मपदं च तत् ॥ विलुंठन्यस्य र-
 जसां साक्षाद्विष्णुपदं व्रजेत् ॥ १३ ॥ गोपानामुष्णिषाण्यत्र चोरयामास माधवः ॥ औष्णीषं नाम तत्तीर्थं महापापहरं गिरौ ॥ १४ ॥ तत्रैकदा वै-
 दधिविक्रयार्थं विनिर्गतो गोपवधूसमूहः ॥ श्रुत्वा कणनूपुरशब्दमारादुरोधतन्मार्गमनंगमोही ॥ १५ ॥ वंशीधरो वेत्रवरेण गोपैः पुरश्चतासां-
 विनिधाय पादम् ॥ मह्यं करादानधनायदानं देहीति गोपीर्निजगादमार्गं ॥ १६ ॥ ॥ गोप्यञ्जुः ॥ ॥ वक्रस्त्वमेवासि समास्थितः प-
 थि गोपामर्भकैर्गौरसलम्पटोभृशम् ॥ मात्राचपित्रा सह कारयामो बलाद्भवंतं किल कंसवन्धने ॥ १७ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ कंसं ह-
 निष्यामि महोदण्डं सबान्धवं मेशपथोगवां च ॥ एवं करिष्यामि यदोः पुरे बलान्नेष्ये सदा हंगिरिराजभूमेः ॥ १८ ॥ ॥ श्रीनारद उवाच ॥
 इत्युक्त्वा दधिपात्राणि बालैर्नीत्वा पृथक् पृथक् ॥ भूपृष्ठे पोथयामास सानन्दं नन्दनं दनः ॥ १९ ॥ अहो एष परं धृष्टो निर्भयो नन्दनन्दनः ॥
 निरंकुशो भाषणायो वेने वीरः पुरेऽबलः ॥ २० ॥ ब्रुवामहे यशोदायै नन्दाय च किलाद्य वै ॥ एवं वदन्त्यस्ता गोप्यः सस्मिताः प्रययुर्गृहान् ॥ २१ ॥
 नीपपालाशपत्राणां कृत्वा द्रोणानि माधवः ॥ जघास बालकैः सार्द्धं पिच्छलानि दधीनि च ॥ २२ ॥ द्रोणाकाराणि पत्राणि बभूवुः शाखिनां त-
 दा ॥ तत्क्षेत्रं च महापुण्यं द्रोणं नाम नृपेश्वर ॥ २३ ॥ दधिदानं तत्र कृत्वा पीत्वा पत्रधृतं दधि ॥ नमस्कुर्यान्नरस्तस्य गोलोकात्रच्युतिर्भवेत् ॥
 ॥ २४ ॥ नेत्रे आच्छाद्य यत्रैव लीनो भून्माधवो मर्भकैः ॥ तत्र तीर्थं लौकिकं च जातम् पापप्रणाशनम् ॥ २५ ॥ कदम्बखण्डतीर्थं च लीलायु-

गर्गसं०

॥ ६ ॥

कंहरेःसदा ॥ तस्यदर्शनमात्रेणनरोनारायणोभवेत् ॥ २६ ॥ यत्रवैराधयारासेशृंगारोकारिमैथिल ॥ तत्रगोवर्द्धनेजातंस्थलंशृंगारमण्डल
म् ॥ २७ ॥ येनरूपेणकृष्णेनधृतोगोवर्द्धनोगिरिः ॥ तद्रूपंविद्यतेतत्रनृपशृंगारमण्डलम् ॥ २८ ॥ अब्दाश्चतुःसहस्राणितथाचाष्टौशता
निच ॥ गतास्तत्रकलेरादौक्षेत्रेशृंगारमण्डले ॥ २९ ॥ गिरिराजगुहामध्यात्सर्वेषांपश्यतांनृप ॥ स्वतःसिद्धंचतद्रूपंहरेःप्रादुर्भविष्यति
॥ ३० ॥ श्रीनाथंदेवदमनंतंविदिष्यंतिसज्जनाः ॥ गोवर्द्धनेगिरौराजन्सदालीलांकरोतियः ॥ ३१ ॥ येकरिष्यंतिनेत्राभ्यांतस्यरूपस्यदर्श
नम् ॥ तेकृतार्थाभविष्यंतिमैथिलेन्द्रकलौजनाः ॥ ३२ ॥ जगन्नाथोरंगनाथोद्वारकानाथएवच ॥ बद्रिनाथश्चतुष्कोणेभारतस्यापिवर्तते
॥ ३३ ॥ मध्येगोवर्द्धनस्यापिनाथोयंवर्ततेनृप ॥ पवित्रेभारतेवर्षेपञ्चनाथाःसुरेश्वराः ॥ ३४ ॥ सद्धर्ममण्डपस्तंभाआर्तत्राणपराय
णाः ॥ तेषांतुदर्शनंकृत्वानरोनारायणोभवेत् ॥ ३५ ॥ चतुर्णांभुविनाथानांकृत्वायात्रानरःसुधीः ॥ नपश्येदेवदमनंसनयात्राफलं
लभेत् ॥ ३६ ॥ श्रीनाथंदेवदमनंपश्येद्गोवर्द्धनेगिरौ ॥ चतुर्णांभुविनाथानांयात्रायाःफलमाप्नुयात् ॥ ३७ ॥ ऐरावतस्यसुरभेपाद
चिह्नानियत्रवै ॥ तत्रनत्वानरःपापीवैकुण्ठयातिमैथिल ॥ ३८ ॥ हस्तचिह्नंपादचिह्नंश्रीकृष्णस्यमहात्मनः ॥ दृष्ट्वानत्वानरःकश्चि
त्साक्षात्कृष्णपदं व्रजेत् ॥ ३९ ॥ एतानिनृपतीर्थानिकुण्डाद्यायतनानिच ॥ अंगानिगिरिराजस्यकिम्भूयःश्रोतुमिच्छसि ॥ ४० ॥
इति श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायां श्रीगिरिराजखण्डे श्रीनारदबहुलाश्वसंवादे गिरिराजतीर्थवर्णनं नाम सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥ ॥ छ ॥
॥ बहुलाश्वउवाच ॥ ॥ केषुकेषुतदंगेषुकिंकिंतीर्थसमाश्रितम् ॥ वददेवमहाभागत्वम्परावरवित्तमः ॥ १ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ य
त्रयस्यप्रसिद्धिःस्यात्तदंगम्परमंविदुः ॥ क्रमतोनास्त्यंगचयोगिरिराजस्यमैथिल ॥ २ ॥ यथासर्वगतंब्रह्मसर्वांगानिचतस्यवै ॥ विभूतेर्भा
वतःशश्वत्तथावक्ष्यामिमानद ॥ ३ ॥ शृंगारमण्डलस्याधोमुखंगोवर्द्धनस्यच ॥ यत्रान्नकूटंकृतवान्भगवान्ब्रजवासिभिः ॥ ४ ॥ नेत्रे
वैमानसिगंगानासाचन्द्रसरोवरः ॥ गोविन्दकुण्डोह्यधरौचिबुकंकृष्णकुण्डकः ॥ ५ ॥ राधाकुण्डस्तस्यजिह्वाकपोलौललितासरः ॥ गो
पालकुण्डःकर्णौचकर्णातःकुसुमाकरः ॥ ६ ॥ मौलिचिह्नाशिलातस्यललाटंविद्धिमैथिल ॥ शिरश्चित्रशिलातस्यग्रीवावैवादनीशिला ॥ ७ ॥

गि०खं० ३

अ० ८

॥ ६ ॥

कांदुकम्पार्श्वदेशांश्चऔष्णीषंकटिरुच्यते ॥ द्रोणतीर्थम्पृष्टिदेशेलौकिकंचोदरेस्मृतम् ॥ ८ ॥ कदम्बखण्डमुरसिजीवःशृंगारमण्डल
 म् ॥ श्रीकृष्णपादचिह्नन्तुमनस्तस्यमहात्मनः ॥ ९ ॥ हस्तचिह्नंतथाबुद्धिरैरावतपदंपदम् ॥ सुरभेःपादचिह्नेषुपक्षौतस्यमहात्मनः ॥
 ॥ १० ॥ पुच्छकुण्डेतथापुच्छंवत्सकुण्डेवलंस्मृतम् ॥ रुद्रकुण्डेतथाक्रोधःकामःशक्रसरोवरे ॥ ११ ॥ कुबेरतीर्थचोद्योगं ब्रह्मतीर्थेप्रसन्न
 ताम् ॥ यमतीर्थेह्यहंकारंवदन्तीत्थंपुराविदः ॥ १२ ॥ एवमंगानिसर्वत्रगिरिराजस्यमैथिल ॥ कथितानिमयातुभ्यंसर्वपापहराणिच
 ॥ १३ ॥ गिरिराजविभूतिचयःशृणोतिनरोत्तमः ॥ सगच्छेद्धामपरमंगोलोकंयोगिदुर्लभम् ॥ १४ ॥ समुत्थितोसौहरिवक्षसोगिरिर्गोवर्द्ध
 नोनामगिरीन्द्रराजराट् ॥ समागतोह्यत्रपुलस्त्यतेजसायदर्शनाज्जन्मपुनर्नविद्यते ॥ १५ ॥ इतिश्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायांश्रीगिरिराजखण्डे
 नारदबहुलाश्वसंवादेगिरिराजविभूतिवर्णनं नामाष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥
 ॥ बहुलाश्वउवाच ॥ ॥ अहोगोवर्द्धनःसाक्षाद्गिरिराजोहरिप्रियः ॥ तत्समानंनतीर्थहिविद्यतेभूतलेदिवि ॥ १ ॥ कदाबभूवश्रीकृष्ण
 वक्षसोयंगिरीश्वरः ॥ एतद्रदमहाबुद्धेत्वंसाक्षाद्भरिमानसः ॥ २ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ गोलोकोत्पत्तिवृत्तान्तंशृणुराजन्महाम
 ते ॥ चतुष्पदार्थदंनृणामाद्यलीलासमन्वितम् ॥ ३ ॥ अनादिरात्मापुरुषोनिर्गुणःप्रकृतेःपरः ॥ परिपूर्णतमःसाक्षाच्छ्रीकृष्णोभगवान्प्र
 भुः ॥ ४ ॥ प्रत्यग्धामास्वयंज्योतीरममाणोनिरन्तरम् ॥ यत्रकालःकलयतामीश्वरोधाममानिनाम् ॥ ५ ॥ राजन्नप्रभवेन्मायानमहां
 श्वगुणाःकुतः ॥ नविशंतिकचिद्राजन्मनश्चित्तोमतिर्ह्यहम् ॥ ६ ॥ स्वधाम्निब्रह्मसाकारमिच्छयाव्यरचीकरत् ॥ प्रथमंचाभवच्छेषोवि
 श्वश्वेतोबृहद्रुपः ॥ ७ ॥ तदुत्संगेमहालोकोगोलोकोलोकवन्दितः ॥ यंप्राप्यभक्तिसंयुक्तःपुनरावर्ततेनहि ॥ ८ ॥ असंख्यब्रह्माण्डपते
 गोलोकाधिपतेःप्रभोः ॥ पुनःपादाब्जसंभूतागंगात्रिपथगामिनी ॥ ९ ॥ पुनर्वामांसतस्तस्यकृष्णाभूत्सरितांवरा ॥ रेजेशृंगारकुसुमैर्यथोष्णि
 द्भुद्रितानृप ॥ १० ॥ श्रीरासमण्डलंदिव्यंहेमरत्नसमन्वितम् ॥ नानाशृंगारपटलगुल्फाभ्यांश्रीहरेःप्रभोः ॥ ११ ॥ सभाप्रांगणवीथीभि
 र्मण्डपैःपरिवेष्टितः ॥ वसन्तमाधुर्यधरःकृजत्कोकिलसंकुलः ॥ १२ ॥ मयूरैःषट्पदैर्व्याप्तःसरोभिःपरिसेवितः ॥ जातोनिकुंजोजंघाभ्यां

गर्गसं०

॥ ७ ॥

श्रीकृष्णस्य महात्मनः ॥ १३ ॥ वृन्दावनंच जानुभ्यां राजन्सर्ववनोत्तमम् ॥ लीलासरोवरः साक्षादूरुभ्यां परमात्मनः ॥ १४ ॥
कटिदेशात्स्वर्णभूमिर्दिव्यरत्नाखचित्प्रभा ॥ उदरे रोमराजिभ्यो माधव्यो विस्तृता लताः ॥ १५ ॥ नानापक्षिगणैर्व्याप्ता ध्वनद्भ्रमरभूषिताः ॥
सुपुष्पफलभारैश्च नताः सत्कुलजा इव ॥ १६ ॥ श्रीनाभिपंकजात्तस्य पंकजानि सहस्रशः ॥ सरः सुहरिलोकस्य तानि रेजुरितस्ततः ॥
॥ १७ ॥ त्रिवलीप्रांततो वायुर्मन्दगाम्यति शीतलः ॥ जत्रुदेशाच्छुभा जातामथुराद्वारकापुरी ॥ १८ ॥ भुजाभ्यां श्रीहरेर्जाताः श्रीदामा
द्यष्टपार्षदाः ॥ नन्दाश्च मणिवंधाभ्यामुपनन्दाः करग्रतः ॥ १९ ॥ श्रीकृष्णबाहुमूलाभ्यां सर्वे वैवृषभानवः ॥ कृष्णरोमसमुद्भूताः सर्वे गो
पगणानृप ॥ २० ॥ श्रीकृष्णमनसो गावो वृषा धर्मधुरन्धराः ॥ बुद्धेर्यवसगुल्मानि बभूवुर्मैथिलेश्वर ॥ २१ ॥ तद्रामांसात्समुद्भूतं गौरं ते
जः स्फुरत्प्रभम् ॥ लीलाश्रीर्भूश्च विरजातस्माज्जाता हरेः प्रियाः ॥ २२ ॥ लीलावती प्रिया तस्य तां राधां तु विदुः परे ॥ श्रीराधाया भुजाभ्यां तु
विशाखाललिता सखी ॥ २३ ॥ सहचर्यस्तथा गोप्यो राधारो मोद्भवानृप ॥ एवंगोलोकरचनांच कारमधुसूदनः ॥ २४ ॥ विधाय सर्वानि
जलोकमित्थं श्रीराधया तत्र रराज राजन् ॥ असंख्यलोकाण्डपतिः परात्मा परः परेशः परिपूर्णदेवः ॥ २५ ॥ तत्रैकदा सुन्दररासमण्डले
स्फुरत्कणनूपुरशब्दसंकुले ॥ सुच्छत्रमुक्ताफलदामजावृतस्रवद्बृहद्विन्दुविराजितांगणे ॥ २६ ॥ श्रीमालतीनां सुवितानजालतः स्वतः स्र
वत्सन्मकरन्दगन्धिते ॥ मृदंगतालध्वनिवेणुनादिते सुकण्ठगीतादिमनोहरे परे ॥ २७ ॥ श्रीसुन्दरीरासरसे मनोरमे मध्यस्थितं कोटिमनो
जमोहनम् ॥ जगाद राधापतिमूर्जया गिरा कृत्वा कटाक्षं सदानकौशलम् ॥ २८ ॥ ॥ श्रीराधोवाच ॥ ॥ यदिरासे प्रसन्नो सिममप्रेम्णा
जगत्पते ॥ तदाहं प्रार्थनां त्वां तु करोमि मनसि स्थिताम् ॥ २९ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ इच्छां वरय वामोरुयाते मनसि वर्तते ॥ न दे
यं यदि यद्वस्तु प्रेम्णा दास्यामि तत्प्रिये ॥ ३० ॥ ॥ श्रीराधोवाच ॥ ॥ वृन्दावने दिव्यनिकुंजपार्श्वे कृष्णा तटे रासरसाय योग्यम् ॥ रहः स्थ
लं त्वंकुरु तन्मनोज्ञं मनोरथोयं मम देवदेव ॥ ३१ ॥ ॥ नारद उवाच ॥ ॥ तथास्तु चोक्ता भगवान् रहो योग्यं विचिन्तयन् ॥ स्वनेत्रपं
कजाभ्यां तु हृदयं संददर्श ह ॥ ३२ ॥ तदैव कृष्णहृदयाद्गोपीव्यूहस्य पश्यतः ॥ निर्गतं सजलं तेजोऽनुरागस्येव चांकुरम् ॥ ३३ ॥

गि० ख० ३

अ० ९

॥ ७ ॥

पतितं रासभूमौ तद्वृधे पर्वताकृति ॥ रत्नधातुमयं दिव्यं सुनिर्झरदरीवृतम् ॥ ३४ ॥ कदंबकुलाशोकलताजालमनोहरम् ॥ म
 न्दारकन्दवृन्दाढ्यं सुपक्षिगणसंकुलम् ॥ ३५ ॥ क्षणमात्रेण वैदेहलक्ष्यो जनविस्तृतम् ॥ शतकोटियोजनानां लंबितं शेषवत्पुनः ॥ ३६ ॥
 ऊर्ध्वसमुन्नतं जातं पंचाशत्कोटियोजनम् ॥ करीन्द्रवत्स्थितं शश्वत्पंचाशत्कोटिविस्तृतम् ॥ ३७ ॥ कोटियोजनदीर्घांगैः शृंगानां शतकैः स्फुर
 त् ॥ उच्चकैः स्वर्णकलशैः प्रासादमिव मैथिल ॥ ३८ ॥ गोवर्द्धनारूपं तच्चाहुः शतशृंगं तथापरे ॥ एवंभूतं तु तदपि वर्द्धितं मनसोत्सुकम् ॥
 ॥ ३९ ॥ कोलाहले तदा जाते गोलोके भयविह्वले ॥ वीक्ष्योत्थाय हरिः साक्षाद्गतेनाश्रुतताडितम् ॥ ४० ॥ किं वर्द्धसे भोः प्रच्छिन्नलोकमा
 च्छाद्यतिष्ठसि ॥ किं वानचैते वसितुं तच्छान्तिमकरोद्धरिः ॥ ४१ ॥ संवीक्ष्य तं गिरिवरं प्रसन्ना भगवत्प्रिया ॥ तस्मिन् रहःस्थले राजन्
 राजहरिणा सह ॥ ४२ ॥ सोयं गिरिवरः साक्षाच्छ्रीकृष्णेन प्रणोदितः ॥ सर्वतीर्थमयः श्यामो वनश्यामः सुरप्रियः ॥ ४३ ॥ भारतात्पश्चि
 मदिशि शाल्मलीद्वीपमध्यतः ॥ गोवर्धनो जन्मलेभे पत्न्यां द्रोणाचलस्य च ॥ ४४ ॥ पुलस्त्येन समानीतो भारते ब्रजमण्डले ॥ वैदेहतस्यागमनं
 मया तुभ्यं पुरोदितम् ॥ ४५ ॥ यथापुरा वर्धितुमुत्सुको यं तथापि धानं भविता भुवो वा ॥ विचिन्त्य शापं मुनिना परेशो द्रोणात्मजायेति ददौ
 क्षयार्थम् ॥ ४६ ॥ इति श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायां श्रीगिरिराजखण्डे श्रीनारदबहुलाश्वसंवादे श्रीगिरिराजोत्पत्तिवर्णनं नाम नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥
 ॥ श्रीनारद उवाच ॥ ॥ अत्रैवोदाहरंती ममिति हासम्पुरातनम् ॥ यस्य श्रवणमात्रेण महापापम्प्रणश्यति ॥ १ ॥ विजयो ब्राह्मणः कश्चि
 द्रौतमीतीरवासकृत् ॥ आयायौ स्वमृणं नेतुं मथुराम्पापनाशिनीम् ॥ २ ॥ कृत्वा कार्यं गृहं गच्छन् गोवर्द्धनतटीं गतः ॥ वर्तुलं तत्र पाषाणं चै
 कं जग्राह मैथिल ॥ ३ ॥ शनैश्शनैर्वनोद्देशे निर्गतो ब्रजमण्डलात् ॥ अग्रे ददर्श चायातं राक्षसं चोररूपिणम् ॥ ४ ॥ हृदये च मुखं यस्य त्रयः पा
 दाभुजाश्च षट् ॥ हस्तत्रयश्च स्थूलौष्ठौ नासा हस्तसमुन्नता ॥ ५ ॥ सप्तहस्ता ललजिह्वा कण्टकाभास्तनूरुहाः ॥ अरुणे अक्षिणी दीर्घदंता
 वक्राभयङ्कराः ॥ ६ ॥ तन्दृष्ट्वा ब्राह्मणो राजन्कंपिता वयवोभृशम् ॥ तत्रास्थितो भूद्बुदितो न समर्थः पलायितुम् ॥ ७ ॥ राक्षसो घुर्घुरं
 शब्दं कृत्वा चापि बुभुक्षितः ॥ आययौ संमुखे राजन् ब्राह्मणस्य स्थितस्य च ॥ ८ ॥ गिरिराजोऽद्वेनासौ पाषाणेन जघान तम् ॥ गिरिराजश्चि

गर्गसं०

॥ ८ ॥

लास्पर्शात्यक्त्वासौराक्षार्सीतनुम् ॥ ९ ॥ पद्मपत्रविशालक्षःश्यामसुन्दरविग्रहः ॥ वनमालीपीतवासामुकुटीकुण्डलान्वितः ॥ १० ॥
वंशीधरोवेत्रहस्तःकामदेवइवापरः ॥ भूत्वाकृतांजलिर्विप्रं प्रणनाममुहुर्मुहुः ॥ ११ ॥ ॥ सिद्धउवाच ॥ ॥ धन्यस्त्वम्ब्राह्मणश्रेष्ठपरत्रा
णपरायणः ॥ त्वयाविमोचितोहंवैराक्षसत्वान्महामते ॥ १२ ॥ पाषाणस्पर्शमात्रेणकल्याणमेवभूवह ॥ नकोपिमांमोचयितुंसमर्थोहि
त्वयाविना ॥ १३ ॥ ॥ ब्राह्मणउवाच ॥ विस्मितस्तववाक्येऽहंनत्वांमोचयितुंक्षमः ॥ पाषाणस्पर्शनफलंनजानेवदसुव्रत ॥ १४ ॥
॥ सिद्धउवाच ॥ ॥ गिरिराजोहरेरूपंश्रीमान्गोवर्द्धनोगिरिः ॥ तस्यदर्शनमात्रेणनरोयातिकृतार्थताम् ॥ १५ ॥ गन्धमादनयात्रायां
यत्फलंलभतेनरः ॥ तस्मात्कोटिगुणंपुण्यंगिरिराजस्यदर्शने ॥ १६ ॥ पञ्चवर्षसहस्राणिकेदारेयत्तपःफलम् ॥ तच्चगोवर्द्धनेविप्रक्षणेन
लभतेनरः ॥ १७ ॥ मलयाद्रौस्वर्णभारदानस्यापिचयत्फलम् ॥ तस्मात्कोटिगुणंपुण्यंगिरिराजेहिमासिकम् ॥ १८ ॥ पर्वतेमङ्गल
प्रस्थेयोदद्याद्धेमदक्षिणाम् ॥ सयातिविष्णुसारूप्यंयुक्तःपापशतैरपि ॥ १९ ॥ तत्पदंहिनरोयातिगिरिराजस्यदर्शनात् ॥ गिरिराजस
मपुण्यमन्यत्तीर्थेनविद्यते ॥ २० ॥ ऋषभाद्रौकूटकाद्रौकोलकाद्रौतथानरः ॥ सुवर्णशृंगयुक्तानांगवांकोटीर्ददातियः ॥ २१ ॥ महा
पुण्यंलभेत्सोपिविप्रान्संपूज्ययत्नतः ॥ तस्माल्लक्षगुणंपुण्यंगिरौगोवर्द्धनेद्विज ॥ २२ ॥ ऋष्यमूकस्यसहस्यस्यतथादेवगिरेःपुनः ॥ या
त्रायांलभतेपुण्यंसमस्तायाभुवःफलम् ॥ २३ ॥ गिरिराजस्ययात्रायांतस्मात्कोटिगुणम्फलम् ॥ गिरिराजसमन्तीर्थेनभूतंनभविष्यति ॥
॥ २४ ॥ श्रीशैलेदशवर्षाणिकुण्डेविद्याधरेनरः ॥ स्नानंकरोतिसुकृतीशतयज्ञफलंलभेत् ॥ २५ ॥ गोवर्द्धनेपुच्छकुण्डेदिनैकंस्ना
नकृन्नरः ॥ कोटियज्ञफलंसाक्षात्पुण्यमेतिनसंशयः ॥ २६ ॥ वेङ्कटाद्रौवारिधारेमहेन्द्रेविन्ध्यपर्वते ॥ यज्ञंकृत्वाह्यश्चमेधंनरोनाकपति
र्भवेत् ॥ २७ ॥ गोवर्द्धनेस्मिन्योयज्ञंकृत्वादत्वासुदक्षिणाम् ॥ नाकेपदंसंविधायसविष्णोःपदमाव्रजेत् ॥ २८ ॥ चित्रकूटेपयस्विन्यां
श्रीरामनवमीदिने ॥ पारियात्रेतृतीयायांवैशाखस्यद्विजोत्तमः ॥ २९ ॥ कुकुभाद्रौचपूर्णायांनीलाद्रौद्वादशीदिने ॥ इन्द्रकीलेचसप्तम्यां
स्नानंदानंतपःक्रियाः ॥ ३० ॥ तत्सर्वकोटिगुणितंभवतीत्थंहिभारते ॥ गोवर्द्धनेतुतत्सर्वमनन्तंजायतेद्विज ॥ ३१ ॥ गोदावर्यांगुरौसिंहे

गि०खं०३

अ० १०

॥ ८ ॥

मायापुर्यातुकुंभके ॥ पुष्करेपुष्पनक्षत्रेकुरुक्षेत्रेविग्रहे ॥ ३२ ॥ चन्द्रग्रहेतुकाश्यांवैफाल्गुनेनैमिषेतथा ॥ एकादश्यांशूकरेचकार्ति
 क्यांगणमुक्तिदे ॥ ३३ ॥ जन्माष्टम्यामधोःपुर्याखाण्डवेद्वादशीदिने ॥ कार्तिक्याम्पूर्णिमायान्तुवटेऽश्वरमहावटे ॥ ३४ ॥ मकरार्कप्र
 यागेतुबर्हिष्मत्यांहिवैधृतौ ॥ अयोध्यासरयूतीरेश्रीरामनवमीदिने ॥ ३५ ॥ एवंशिवचतुर्दश्यांवैजनाथशुभेवने ॥ तथादर्शसोमवारग
 द्वासागरसंगमे ॥ ३६ ॥ दशम्यांसेतुबन्धेचश्रीरंगेसप्तमीदिने ॥ एषुदानंतपःस्नानंजपंदेवद्विजार्चनम् ॥ ३७ ॥ तत्सर्वकोटिगुणितं
 भवतीहद्विजोत्तम ॥ तत्तुल्यम्पुण्यमाप्नोतिगिरौगोवर्द्धनेवरे ॥ ३८ ॥ गोविन्दकुण्डेविशदेयःस्नातिकृष्णमानसः ॥ प्राप्नोतिकृष्णसारू
 प्यमैथिलेन्द्रनसंशयः ॥ ३९ ॥ अश्वमेधसहस्राणिराजसूयशतानिच ॥ मानसीगंगयातुल्यंनभवंतिगिरौवरे ॥ ४० ॥ त्वयाविप्रकृतं
 साक्षाद्गिराजस्यदर्शनम् ॥ स्पर्शनंचततःस्नानंनत्वत्तोप्यधिकोभुवि ॥ ४१ ॥ नमन्यसेचेन्मांपश्यमहापातकिनम्परम् ॥ गोवर्द्धनशि
 लारुपर्शात्कृष्णसारूप्यतांगतम् ॥ ४२ ॥ इतिश्रीमद्गर्गाचार्यसं० श्रीगिरिराजखं० ना० ब० सं० गि० माहात्म्यव० दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥
 ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ इतिश्रुत्वासिद्धवाक्यंब्राह्मणोविस्मयंगतः ॥ पुनःपप्रच्छतराजन्गिरिराजप्रभाववित् ॥ १ ॥ ॥ ब्राह्मणउ
 वाच ॥ ॥ पुराजन्मनिकस्त्वंभोस्त्वयाकिंकलुषंकृतम् ॥ सर्ववदमहाभागत्वंसाक्षाद्व्यदर्शनः ॥ २ ॥ ॥ सिद्धउवाच ॥ ॥ पुरा
 जन्मनिवैश्योहंधनीवैश्यसुतोमहान् ॥ आबाल्याद्यूतनिरतोविटगोष्ठीविशारदः ॥ ३ ॥ वैश्यारतःकुमार्गोहंमदिरामदविह्वलः ॥ मा
 त्रापित्राभार्ययापिभर्तिसतोहंसदाद्विज ॥ ४ ॥ एकदातुमयाविप्रपितरौगरदानतः ॥ मारितौचतथाभार्याखड्गेनपथिमारिता ॥ ५ ॥ गृ
 हीत्वातद्धनंसर्ववैश्ययासहितःखलः ॥ दक्षिणाशांचागतवान्दस्युकर्मातिनिर्दयः ॥ ६ ॥ एकदातुमयावैश्यानिःक्षिप्ताहंधकूपके ॥ द
 स्युनाहिमयापाशैर्मारिताःशतशोनराः ॥ ७ ॥ धनलोभेनभोविप्रब्रह्महत्याशतंकृतम् ॥ क्षत्रहत्यावैश्यहत्याःशूद्रहत्याःसहस्रशः ॥
 ॥ ८ ॥ एकदामांसमानेतुंमृगान्हंतुंवनेगतम् ॥ सप्तोदशत्पदारुपृष्ठोदुष्टंमांनिधनंगतम् ॥ ९ ॥ संताड्यमुद्रैर्वोरैर्यमदूताभयं
 कराः ॥ बद्धामांनरकंनिन्युर्महापातकिनंखलम् ॥ १० ॥ मन्वन्तरंतुपतितःकुंभीपाकेमहाखले ॥ कल्पैकंतप्तसूमांचमहादुःखंगतः

गर्गसं०

॥ ९ ॥

खलः ॥ ११ ॥ चतुरशीतिलक्षाणां नरकाणाम्पृथक्पृथक् ॥ वर्षवर्षे निपतितो निर्गतो हं यमेच्छया ॥ १२ ॥ ततस्तु भारते वर्षे प्रातो हं कर्मवासनाम् ॥ दशवारं सूकरो हं व्याघ्रो हं शतजन्मसु ॥ १३ ॥ उष्ट्रो हं जन्मशतकं महिषः शतजन्मसु ॥ सर्पो हं जन्मसाहस्रं मारितो दुष्टमानवैः ॥ १४ ॥ एवं वर्षायुतांते तु निर्जले विपिने द्विज ॥ राक्षसश्चेदृशो जातो विकरालो महाखलः ॥ १५ ॥ कस्य शूद्रस्य देहं वै समारुह्य ब्रजंगतः ॥ वृन्दावनस्य निकटे यमुनानिकटाच्छुभात् ॥ १६ ॥ समुत्थिता यष्टिहस्ताः श्यामलाः कृष्णपार्षदाः ॥ तैस्ताडितो धर्षितो हं ब्रजभूमौ पलायितः ॥ १७ ॥ बुभुक्षितो बहुदिनैस्त्वां खादितुमिहागतः ॥ तावत्त्वया ताडितो हं गिरिराजाश्मना मुने ॥ १८ ॥ श्रीकृष्णकृपया साक्षात्कल्याणं मे बभूव ह ॥ श्रीनारद उवाच ॥ ॥ एवं प्रवदतस्तस्य गोलोकाच्च महारथः ॥ १९ ॥ सहस्रादित्यसंकाशो हयायुतसमन्वितः ॥ २० ॥ सहस्रचक्रध्वनिभृल्लक्षपार्षदमण्डितः ॥ मंजीरकिंकिणीजाली मनोयायी समागतः ॥ २१ ॥ पश्यतस्तस्य विप्रस्य तमाने तु विदेहराट् ॥ तमागतं रथं दिव्यं नेमतुर्विप्रनिर्जरौ ॥ २२ ॥ ततः समारुह्य रथं स सिद्धो विरंजयन् मैथिलमण्डलं दिशाम् ॥ श्रीकृष्णलोकं प्रययौ परात्परं निकुंजलीलालितं मनोहरम् ॥ २३ ॥ विप्रो पितस्मात्पुनरागतो गिरिगोवर्द्धनं सर्वगिरीन्द्रदैवतम् ॥ प्रदक्षिणीकृत्य पुनः प्रणम्य तं ययौ गृहं मैथिलतत्प्रभाववित् ॥ २४ ॥ इदं मया ते कथितं प्रचण्डं सुमुक्तिदं श्रीगिरिराजखण्डम् ॥ श्रुत्वा जनः पापपरोपि चण्डं स्वप्ने न पश्येद्यममुग्रदण्डम् ॥ २५ ॥ यः शृणोति गिरिराजयशस्यं गोपराजनवकेलिरहस्यम् ॥ देवराज इव सोऽत्र समेति नन्दराज इव शान्तिमुमुत्र ॥ २६ ॥ ॥ इति श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायां श्रीगिरिराजखण्डे श्रीनारदबहुलाश्वसंवादे श्रीगिरिराजप्रभावप्रस्ताववर्णने सिद्धमोक्षोनामैकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥ ॥ श्रीराधाकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ इति गिरिराजखण्डं तृतीयं समाप्तम् ॥ ॥

इति श्रीगर्गसंहितायां तृतीयं गिरिराजखण्डं सम्पूर्णम् ॥ ३ ॥

गि० खं० ३

अ० ११

॥ ९ ॥

इदं श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायां गिरिराजखंडः मुम्बय्यां श्रीकृष्णदासात्मज
खेमराजेन स्वकीये “श्रीवेङ्कटेश्वर” मुद्रणालयेमुद्रितम् ।
सं० १९५४, शके १८१९.

इति श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायां गिरिराजखण्डं स० ॥

[OrderDescription]
,CREATED=24.06.20 16:05
,TRANSFERRED=2020/06/24 at 16:09:10
,PAGES=23
,TYPE=STD
,NAME=S0003215
,Book Name=M-3029-SHRIMAD GOCHARYA SANHITA GIRIRAJKHAND
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF

FILE14=00000014.TIF
,FILE15=00000015.TIF
,FILE16=00000016.TIF
,FILE17=00000017.TIF
,FILE18=00000018.TIF
,FILE19=00000019.TIF
,FILE20=00000020.TIF
,FILE21=00000021.TIF
,FILE22=00000022.TIF
,FILE23=00000023.TIF

,